

ÚJSZENTES

1899-ig Vadászerdő, románul Dumbrăvița, korábban Uisentes, németül Neusentesch.

Temes megyében, Temesvártól 4 km-re északra található község, amelyet 133 szentesi református család alapított 1891-92 folyamán a Vadászerdőnek nevezett helyen. 1848-ban még erdő borította a mai Újszentes területét (meg is gyűlt később vele a telepések baja), de a mai főter helyén egy tisztás volt. Temesvártól északnyugatra fekszik a megyeszékhellyel összeérő, de közigazgatásilag önálló község.

Újszenteset 1891-ben alapították a magyarországi Szentes idetelepülő családjai. A Temesközt a magyarság a honfoglalás után benépesítette ugyan, s a középkorban viszonylag sűrűn lakott, virágzó vidék volt, lakossága a XV–XVIII. századi háborúkban – különösen Temesvár eleste (1552) után – elpusztult vagy elmenekült. A török hódoltság megszűntével a bécsi udvar Temesi Bánság néven kormányozta a vidéket, majd az 1778-as, közigazgatásilag Magyarországhoz való visszacsatolást követően kezdődött meg a telepítés, elsősorban Szeged és a Tiszántúl környékéről. A benépesítés vallási szempontok alapján (is) zajlott: egy új helységbe vagy csak reformátusokat vagy csak katolikusokat költöztettek. Újszentesen csak református magyarok telepedtek le: 133 család, összesen 768 fő. Ma valamivel több, mint négyszáz református tartozik a gyülekezethez.

A település első éveiben megalakult a református egyházközség, majd a felekezeti iskola. 1902-ben kezdték építeni a templomot, melyet 1903 szeptember első vasárnapján szenteltek föl. „Azóta kisebb-nagyobb javításokat végeztek a templomon, de komolyabb belső felújítási munkálatok csak 1991-ben történtek. Az eltelt száz évet a templom külseje súlyosan megsínylette. Ugyanakkor a telepítés óta eltelt 112 év a gyülekezetet is megviselte. Szórványban lévén, ijesztő mértékben fogy a magyar lakosság, s egyre nehezebben tudja ápolni hitbeli központját és történelmi emlékhelyeit” – állapítja meg a lelkész, Szűcs Ottó.

2003-ban centenáriumra készült az újszentesi református közösség, ugyanis szeptemberben volt a helyi református templom felszentelésének századik évfordulója. A lélekemelő ünnepség szervezését és a munkálatokat – az istenháza és a parókia renoválását, az új Petőfi-emlékmű elkészítését – elvégezték; az újraszentelést az őszi hónap második hétvégéjén tartották.

A munkálatok során tatarozták a parókiát és a templomot, s új márványtáblát helyeztek el a templomkertben álló, 1947-ben felújított Petőfi-emlékműre.



Az újszentesi református templom

Ma az egykori tábor helyén, a százéves, neogótikus stílusban épült református templom kertjében felújított emlékmű idézi fel

Petőfi Sándor emlékét, ezen a helyen gyűlnek össze emlékezni március idusán a helybeli magyarok.¹

1849 május első napjaiban itt táborozott Bem tábornok serege, és itt csatlakozott hozzájuk Petőfi Sándor. Az egykori táborhelyen idézi Petőfi emlékét a dombormű. A műemlékre egy új márványlap került – a régit is megőrizték –, amely Petőfi alakját és egy csatajelenetet ábrázol. Az alkotás ifj. Csősz Ferenc kőfaragó munkája, és a helybeli mester vállalta annak az emléktáblának az elkészítését is, amelyen az itt szolgált lelkészek és az eddigi gondnokok nevei olvashatók majd, és amit a templomban helyeznek el, a szentesi kitelepülés századik évfordulójának emléket állító plakett mellett.



Az új Petőfi-emlékmű

A községháza falába 1900-ban a következő feliratú (ma már nem létező) emléktáblát helyezték el az újszentesiek:

¹ <http://archiv.nyugatiujelen.com/2003/2003%20majus/maj.%208%20csutor-tok/j6.html>

*"Örök emlékül annak, hogy a Vadászerdőben 1849. VII / 26. Bem József honvéd altábornagy hadtestparancsnok gróf Vécsey Károly parancsnokló tábornok, Perczy József honvédezredes, szabadfalui térparancsnok, Petőfi Sándor honvédőrnagy segédtséget és több huszártiséget kíséretében a Mészöly Farkas huszár alezredes parancsnoksága alatt állott 14. sz. Lehel-huszárok 3 százada felett nagy szemlét tartott. Ez emléktáblát emelte közadakozásból Vadászerdő (Újszentés) község lakossága 1900. VII/29."*²

² Borovszky Samu (szerk.) i.m. Temes vármegye, 122-123.o.